Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta

18.6.2021

Eduskunnan hallintovaliokunta

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lähtökohtana eduskunnan toimeksianto | 1

- selonteon valmistelua ja sisältöä ohjannut keskeisimmin HaVM 5/2017 vp
  - *Hallitus antaa eduskunnalle vuoden 2021 loppuun mennessä uuden **kokonaisvaltaisen** sisäisen turvallisuuden selonteon*
    - sisäisen turvallisuuden **tilannekuvasta,**
    - **uhkista ja tilasta,**
    - **kansalaisten turvallisuuden tunteesta**,
    - sisäisen turvallisuuden **viranomaisten suorituskyvystä** ja toiminnan **tuloksellisuudesta,**
    - toimintojen **kehittämistarpeista ja haasteista** sekä
    - eri tehtävien asianmukaisen hoitamisen edellyttämistä **kehittämistoimenpiteistä** ja tehtäväperusteisesti **pidemmän tähtäimen taloudellisista ja muista resurssitarpeista**
  - lisäksi uuden selonteon valmistelussa huomioitu **muut mietinnössä todetut puutteet** vuoden 2016 selonteossa

Lähtökohtana eduskunnan toimeksianto | 2

- **kokonaisvaltainen** = ei pelkästään viranomaisnäkökulma vaan 1) arjen turvallisuus ilmiö- ja ihmislähtöisesti, 2) viranomaispalvelut sekä 3) vakavat ja laajat häiriöt sekä niihin varautuminen
- **tilannekuva, uhkat ja tila** = em. ulottuvuudet nykytilassa sekä tulevaisuudessa (luvut 3 ja 4)
- **turvallisuuden tunne** (luku 3.1)
- **viranomaisten suorituskyky ja tuloksellisuus** (luvut 3.6 ja 3.7), **kehittämistarpeet ja haasteet** (luvut 3.6, 3.7 ja luku 5)
- **kehittämistoimenpiteet** (luku 5), pidemmän tähtäimen **taloudelliset ja muut resurssitarpeet** (luvut 3.6 ja 5.7)

- Muut edellisen selonteon puutteet, jotka huomioitu vuoden 2021 selonteossa, mm.
  - tulevaisuustarkastelu, viranomaiset laajasti huomioitu (tulli, oikeushallinto ja ensihoito), parlamentaarinen seurantaryhmä, laajapohjainen valmistelu, turvallisuuteen vaikuttavat ilmiöt laajemmin

Selonteon valmistelu

lisäksi: laajoja kuulemisia ja sidosryhmäyhteistyötä

Selonteon selkänojana laaja turvallisuuskäsitys

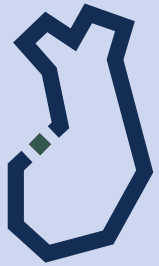
- Taustalla valmistunut ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko sekä valmisteilla oleva puolustusselonteko
- Sisäinen turvallisuus tarkoittaa niitä yhteiskunnan ominaisuuksia, joiden johdosta väestö voi nauttia oikeusjärjestelmän takaamista oikeuksista ja vapauksista ilman rikollisuudesta, häiriöistä, onnettomuuksista tai suomalaisen yhteiskunnan tai kansainvälistyvän maailman ilmiöistä ja muutoksista johtuvaa pelkoa ja turvattomuutta. (*Valtioneuvoston periaatepäätös sisäisen turvallisuuden strategiasta 5.10.2017*)
- Sisäinen turvallisuus pohjautuu ihmisoikeuksien, oikeusvaltioperiaatteen, demokratian sekä vapauden, vakauden, hyvinvoinnin, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseen.

Turvallisuuteen vaikuttavat ilmiöt

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Selonteon kolme näkökulmaa sisäiseen turvallisuuteen

Arjen turvallisuus ja yhteiskuntarauha

Suomi on maailman turvallisin maa – turvallisempi kuin koskaan

Turvallisuus-palvelut ja avun saanti

Apua tarvitaan nykyistä enemmän ja nopeammin

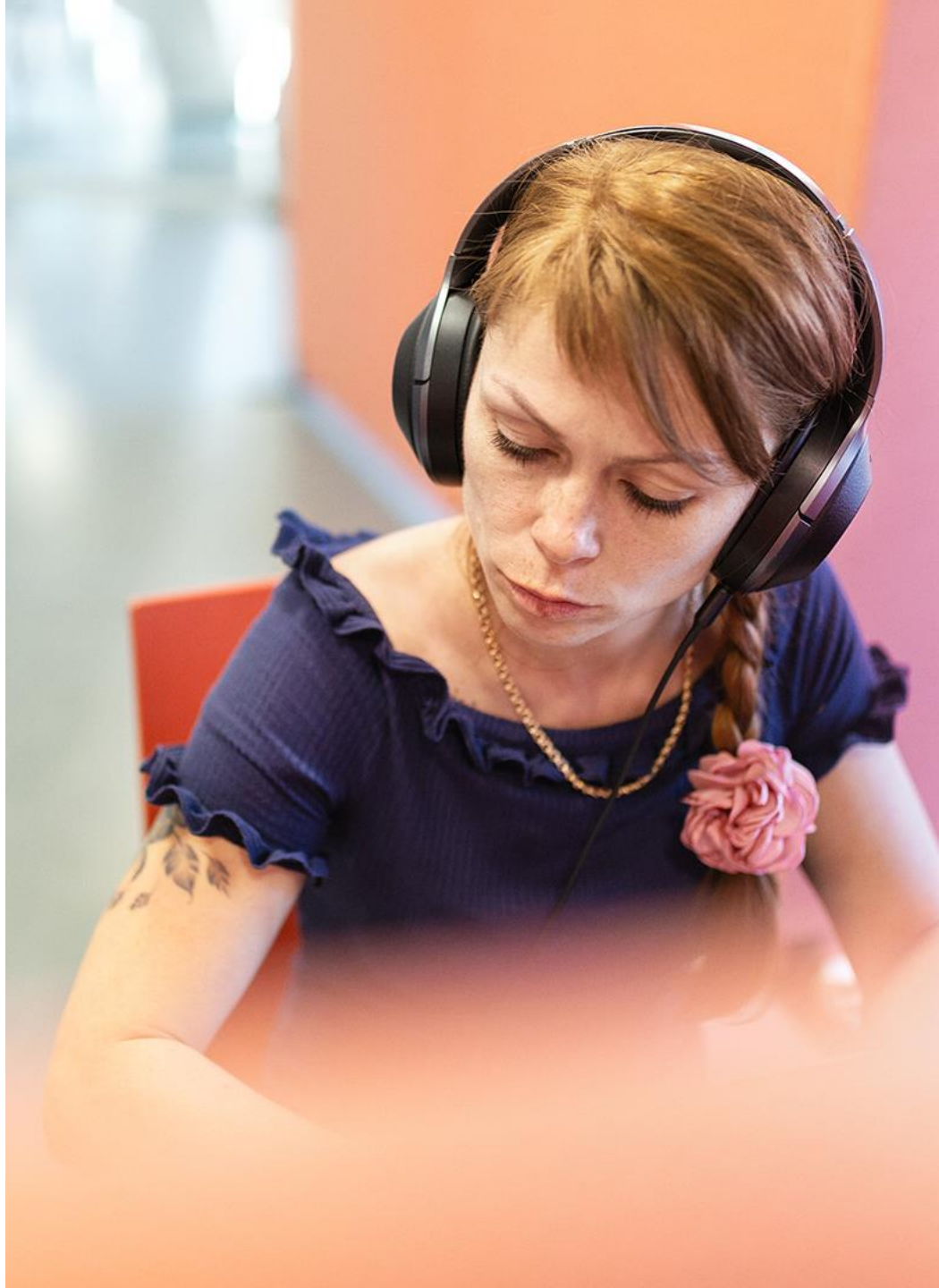
Vakavat ja laajat häiriöt sekä niihin varautuminen

Vanhat uhat ovat säilyneet ennallaan, uusia tulee lisää

Tavoite: Suomi on maailman turvallisin maa kaikille ihmisille ja ihmisryhmille.

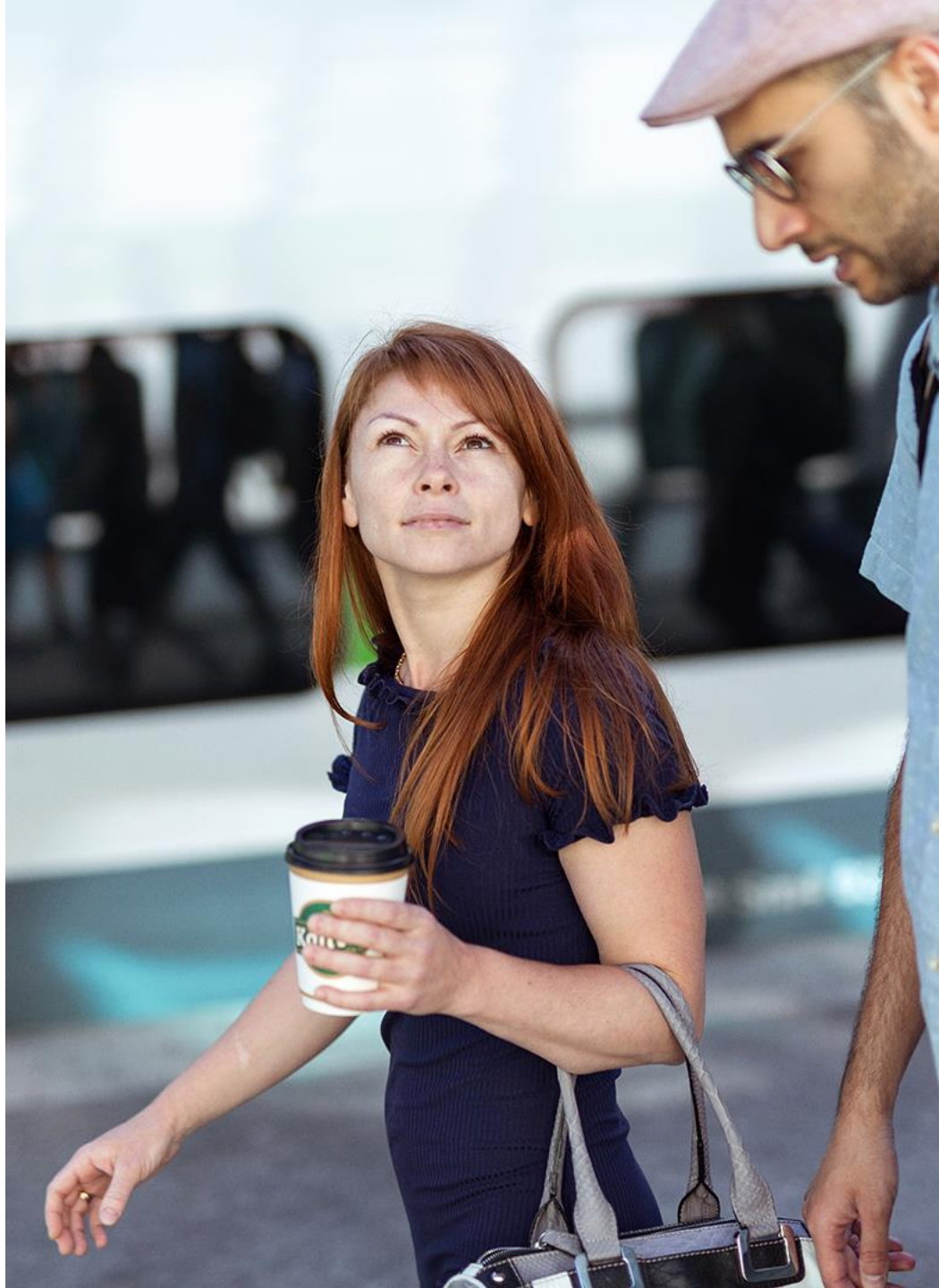
2. Päämääränä kaikkien turvallisuus

- Sisäistä turvallisuutta edistetään parhaiten ennalta ehkäisemällä ongelmia ja häiriötä.
- Turvallisuusviranomaisilla on ratkaiseva merkitys sisäisen turvallisuuden takaamisessa onnettomuuksien, häiriöiden ja rikosten sattuessa.
- Ongelmien juurisyihin vaikutetaan olennaisesti muilla kuin turvallisuusviranomaisten toimilla, mutta myös turvallisuusviranomaisilla on tässä tärkeä rooli.

3. Arjen turvallisuus kuuluu kaikille

- KV-vertailujen perusteella Suomessa on maailman turvallisin arki.
- Tapaturmat ja onnettomuudet ovat merkittävimpiä uhkia arjen turvallisuudelle.
- Turvallisuuden tunne on Suomessa korkea.
- Rikollisuuden määrä on laskenut viimeiset 30 vuotta.
- Suomi on varsin väkivaltainen maa, jossa väkivalta keskittyy pieneen osaan väestöstä.
- Rikosten tekijöitä ja uhreja sekä tapaturmia ja onnettomuuksia on enemmän heikossa yhteiskunnallisessa asemassa olevissa ryhmissä.

3.6 Yhteistyö palvelujen voimavarana

- Turvallisuusviranomaisten tehtäväkenttä on monimutkaistunut ja laajentunut.
- Osaamisen vaatimustaso on moninkertaistunut.
- Priorisointikyky ja viranomaisyhteistyö ovat merkittävä voimavara.

4.1 Turvallisuuteen vaikuttavat ilmiöt

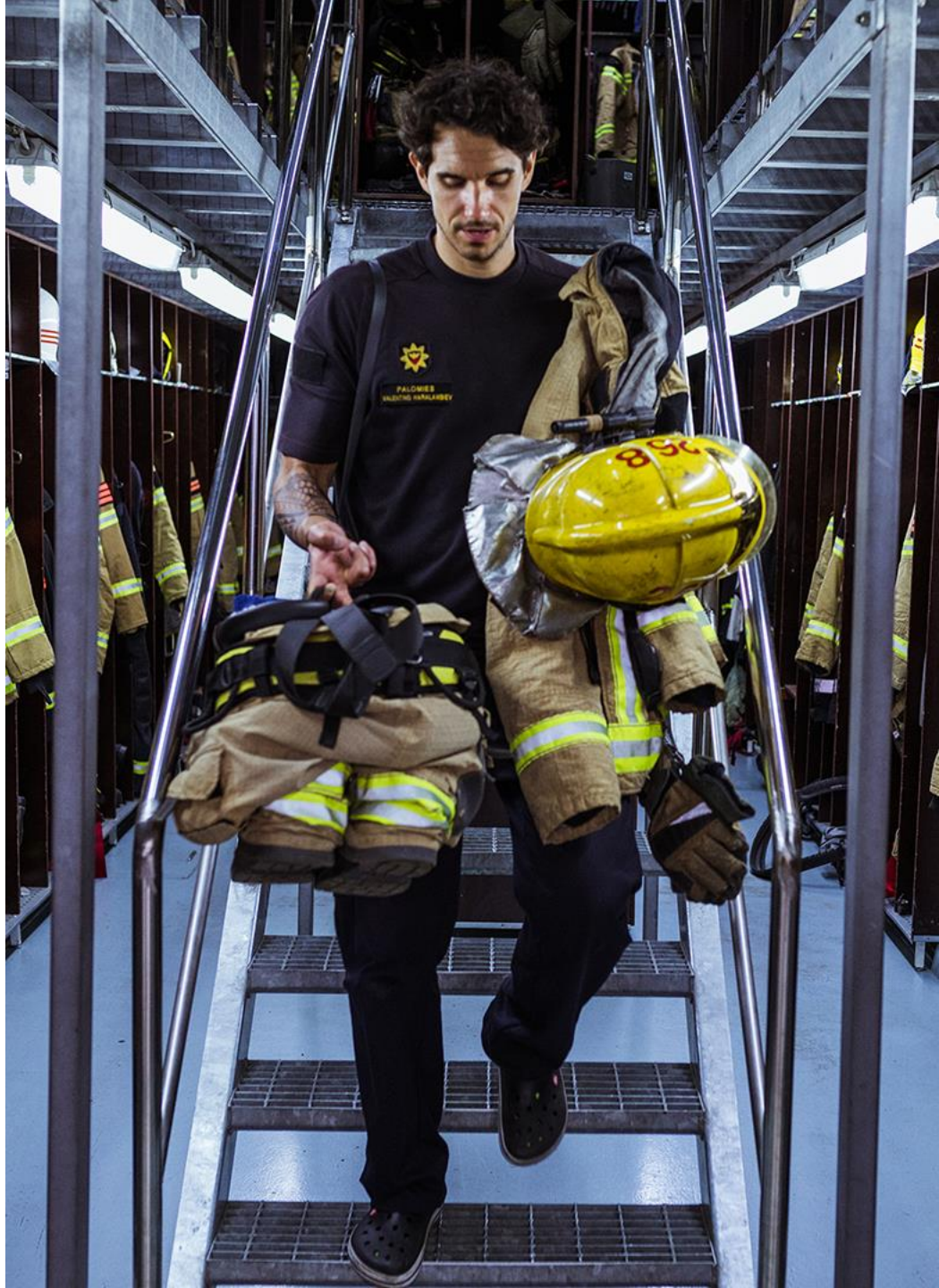

HYVÄ TURVALLISUUS EDELLYTTÄÄ

1. yhdenvertaisia ja laadukkaita palveluita
2. hyviä väestösuhteita ja luottamusta
3. ennaltaehkäisevää painotusta, tietoperusteisuutta, laajaa yhteistyötä
4. riittäviä voimavaroja ja henkilöstön osaamista
5. uuden teknologian moni-puolista hyödyntämistä
6. ajantasaista lainsäädäntöä

4.2 Vakavat ja laajat häiriöt saattavat yleistyä

- Ilmastonmuutos vaikuttaa suoranaisesti sään ääri-ilmiöihin ja siten erilaisiin onnettomuusriskeihin, epäsuorasti globaaliin vakauteen.
- Viestintäverkkojen haavoittuvuudet ovat yhä kriittisempi turvallisuustekijä yhteiskunnalle.
- Hybridivaikuttaminen voi hyväksikäyttää yleistä polarisaatiokehitystä.
- Terrori-iskun uhkataso on sama kuin aiempina vuosina, mutta aiempaa laajemmalla joukolla toimijoita on valmius vakavaan väkivaltaan.

5. Suomi maailman turvallisimpana maana vuonna 2030 | 1

- Sisäisen turvallisuuden palvelut tuotetaan tehokkaasti, yhdenvertaisesti ja saavutettavasti kaikkialla Suomessa.
- Viranomaistoiminnan painopistettä siirretään ennalta ehkäisyyn ja varhaiseen tukeen.
- Saman tasoisen turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen varmistaminen kaikille ihmisille edellyttää erilaisia ratkaisuja.
- Luottamus sisäisen turvallisuuden viranomaisiin pidetään korkeana kaikissa väestöryhmissä.
- Turvallisuusongelmien ennaltaehkäisy edellyttää laajaa poikkihallinnollista työtä.

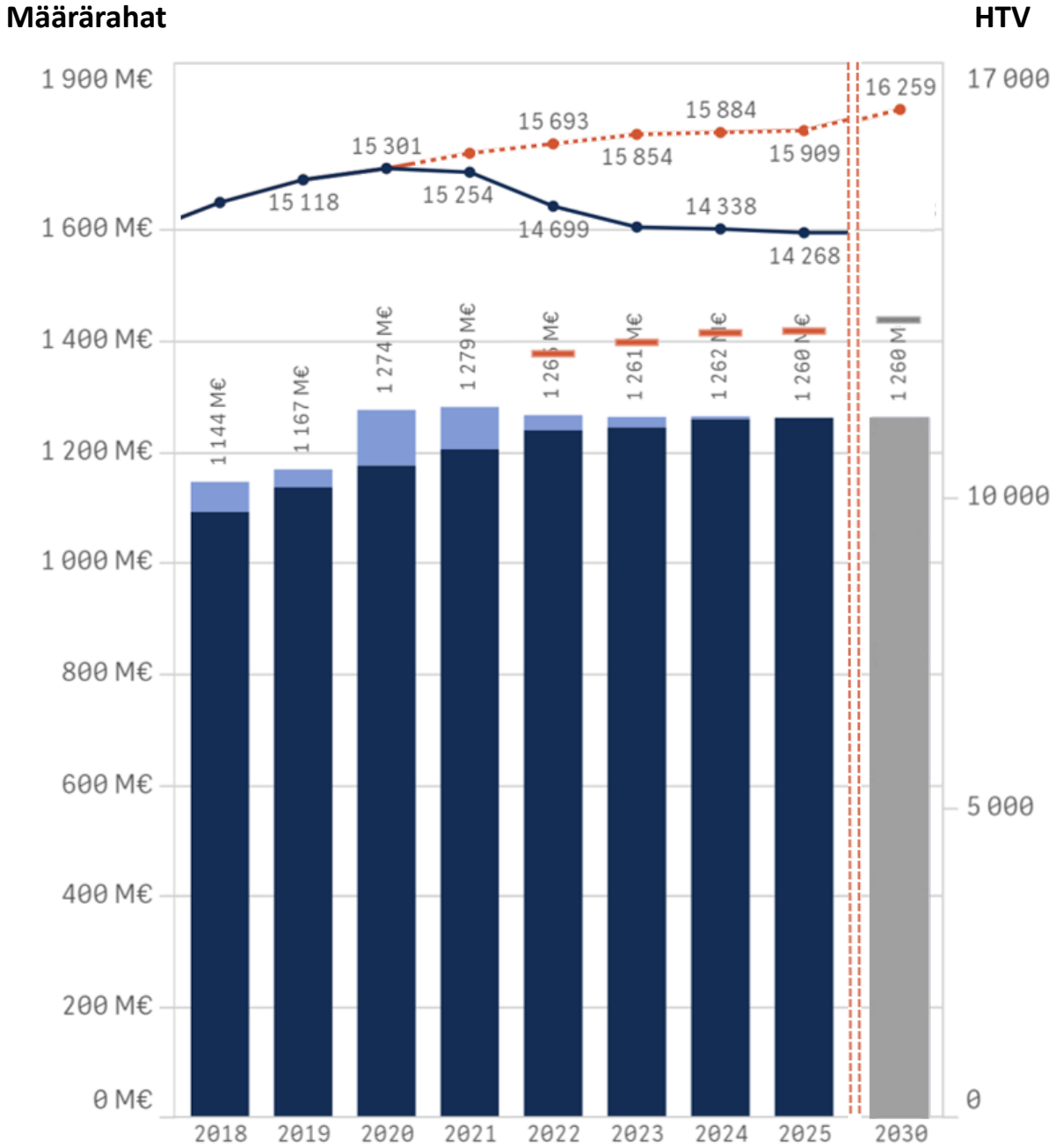
5. Suomi maailman turvallisimpana maana vuonna 2030 | 2

- Palvelujen alueellinen kattavuus ja näkyvyys turvataan. Osaamisen, kaluston ja lainsäädännön tulee olla ajan tasalla.
- Riittävän henkilöstön lisäksi tarvitaan panostuksia toimitiloihin, kalustoon ja tietotekniikkaan.
- Rikoksia paljastetaan ja selvitetään tehokkaasti ja tuloksellisesti. Poliisien määrää lisätään asteittain vuoteen 2030 asti.
- Kansallisen turvallisuuden uhat tunnistetaan ja torjutaan tiiviissä yhteistyössä.
- Toimimme aktiivisesti ja ennakoivasti kansainvälisessä yhteisössä.

Turvallisuuspalvelujen rahoitus on selkeä haaste

Selonteossa arvioidaan, että sisäisen turvallisuuden viranomaiset (ml. rikosprosessit oikeushallinnossa) tarvitsisivat noin 10 % pysyvän määrärahalisäyksen vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoden 2020 tasoon nähden.

- ero noin 150 M€ vuositasolla
- osa selonteon tavoitteista saavutettavissa uudelleen painotuksella ja toimintatapojen muutoksella
- osa edellyttää lisärahoitusta: esim. harva-alueiden palvelut, poliisin ennalta estävä toiminta, lievempien rikosten tutkinnan parantaminen ja varautumisen kehittäminen

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171
www.intermin.fi